

arbejde med kontrolkontoret for København og Frederiksberg. Ved udvælgelsen er det tilstræbt, at de to hold på 15 parvis har nogenlunde samme forbrugsvilkår f.s.v. angår alder, familiestørrelse, børns alder, hustruindkomst og bolig. Interviewene foretages af professionelle interviewere, som tidligere har været beskæftigede ved Det statistiske Departements forbrugsundersøgelse.

Interviewene vil være tilendebragt i første uge af april 1959. Det vil herefter i løbet af sommeren blive klart, om målsætningen har været for ambitiøs, således at undersøgelsen bør indstilles, eller om der er udsigt til, at en større undersøgelse vil vise sig frugtbar. Beslutter man sig til at søge undersøgelsen videreført, tjener forundersøgelsen videre til belysning af det anvendte spørgeskemas hensigtsmæssighed.

PRISSTRUKTUR OG PRODUKTIONSUDVIKLING I DANMARK 1875-1955

Denne undersøgelse, som udføres af lektor, cand. polit. *Anders Ølgaard*, har været i gang siden 1956. Den er et led i et internationalt forskningsarbejde startet på initiativ af professor *Simon Kuznets* og muliggjort gennem støtte fra *The Social Science Research Council* i U.S.A. Beslægtede vækstundersøgelser foretages sideløbende bl.a. i Norge, Sverige, England, Holland, Frankrig og Vesttyskland. Til den danske undersøgelse er der knyttet til tilsynsråd bestående af rektor, professor, dr. polit. *Carl Iversen*, kontorchef, cand. polit. *Kjeld Bjerke* og professor, dr. polit. *P. Nørregaard Rasmussen* (formand).

Undersøgelsens første formål er på empirisk basis at analysere prisudviklingen her i landet siden 1875. Det sker med udgangspunkt i en grov erhvervsopdeling, i første omgang mellem landbrug og byerhverv, idet hensigten er at belyse udviklingen gennem tiden i disse sektorerers bytteforhold, d.v.s. i forholdet mellem salgspriserne for erhvervets produktion og de priser, hvortil produktionsfaktorerne købes. Eksempelvis fås et samlet udtryk for landbrugets salgspriser ved at sammenveje de priser, der opnås dels ved salg til byerhvervene med henblik på en videre forarbejdning, dels ved salg til »endelige« indenlandske efterspørgere og dels ved salg til udlandet. På samme måde påvirkes prisudviklingen i forbindelse med driftsherrernes indkøb af produktionsfaktorer dels af priserne på importerede produktionsmidler, dels af arbejdslønnen og dels af priserne på det øvrige forbrug af indenlandske produktionsfaktorer. Desuden er prisudviklingen i forbindelse med indkomstanvendelsen af betydning for realindkomstudviklingen; denne sammenhæng søges også inddraget i analysen.

Studiet af den faktiske prisudvikling fører over i en undersøgelse af sammenhængen mellem udviklingen i de forskellige sektorerers *bytteforhold* og størrelsen af *produktionen* i sektorerne gennem tiden. En forklaring af dette sammenspil nødvendiggør hensyntagen til *produktivitetens udviklingen*. En tilbundsgående analyse af denne problematik forudsætter imidlertid ikke blot et meget omfattende statistisk materiale, men fører også ind på en række teoretiske problemer, som endnu ikke er afklaret i litteraturen. Det er derfor tvivlsomt, hvor langt analysen på dette område vil kunne føres frem.

I den forløbne tid er der dels foretaget en gennemgang af en del af den relevante teoretiske litteratur; nogle af resultaterne heraf er publiceret i artiklen: »Problestillinger i vækst-teorien«, *Nationaløkonomisk Tidsskrift* 1958.

Desuden har det været nødvendigt at gennemføre en ret indgående analyse af de beregningstekniske problemer ved opstillingen af de nødvendige prisindex. Om disse spørgsmål er publiceret en artikel: »Afgrænsningsproblemer ved anvendelse af prisindex«, *Det danske Marked* 1958.

De første empiriske undersøgelser blev gennemført med henblik på prisudviklingen i udenrigshandelen. Nogle af resultaterne er offentliggjort i: »Det danske bytteforhold i udenrigshandelen 1875–1955«, *Festskrift til Frederik Zeuthen*, København 1958. Det i denne forbindelse indsamlede materiale vil blive offentliggjort i en separat publikation i løbet af 1960 i samarbejde med stud. polit. *Ole Bus Henriksen*. Til fuldendelse af denne undersøgelse har instituttet ansøgt om en bevilling fra *Statens almindelige Videnskabsfond*.

Herudover foreligger bl.a. et foreløbigt udkast om lønudviklingen siden 1875. I øjeblikket analyseres prisudviklingen i landbruget.

Et foreløbigt overblik over prisudviklingen (jfr. ovenfor) skal fremlægges på en konference i august, der afholdes i Jugoslavien af »International Association for Research in Income and Wealth«. Det er tanken i det følgende år (frem til sommeren 1960) at fuldføre den empiriske del af analysen. Det derpå følgende år, som forhåbentlig kan anvendes til studier i U.S.A., skulle muliggøre et studium af en række teoretiske problemer. Hvis det viser sig nogenlunde overkommeligt, kunne dette arbejde suppleres med en undersøgelse af prisudviklingen i U.S.A. ud fra det samme synspunkt som ovenfor beskrevet.

Det endelige resultat af undersøgelsen skulle kunne foreligge i efteråret 1962.

DE ØKONOMISKE IDEERS UDVIKLING I DANMARK I DET 19. ARHUNDREDE

Denne undersøgelse er videreførelsen af et arbejde, som bibliotekar, cand. polit. *Knud Erik Svendsen* i 1955 påbegyndte på grundlag af en bevilling fra *Statens almindelige Videnskabsfond* til *Instituttet for Historie og Samfundsøkonomi*. Undersøgelsen tilsigter at skildre den økonomiske diskussion og begrebsverden gennem århundredet, herunder i hvilket omfang den udenlandske økonomiske debat har præget problemstillingen i den danske diskussion. Desuden søger den at belyse de økonomiske ideers forbindelse med og betydning for den økonomisk-politiske udvikling i Danmark.

For at få en holdbar afgrænsning af den behandlede periode er undersøgelsen ført tilbage til det politiske magtskifte i 1784. Fremstillingen planlægges delt i to afsnit. Det første omfattende tiden fra 1784 til 1820, det andet årtierne efter 1820. En række af kapitlerne til første afsnit forelå ved udgangen af marts 1959 i udkast til manuskript, og dette afsnit må forventes fuldført omkring midten af 1960. Til den tid vil undersøgelsen formentlig formelt være overdraget Københavns Universitets Økonomiske Institut af *Instituttet for Historie og Samfundsøkonomi*.

LÆREBOG I DANMARKS ØKONOMISKE HISTORIE

Ved udgangen af marts 1959 var lektor, cand. polit. *Erling Olsen* i færd med at sammenskrive forelæsninger over Danmarks økonomiske historie siden ca. 1750 til en lærebog for første dels statsvidenskabelige studerende. Bogen, som vil få et omfang på et par hundrede sider, vil i en almindelig del redegøre for hovedtræk af udviklingen og i en speciel del gennemgå udviklingen indenfor henholdsvis landbrug, håndværk og industri, arbejdsmarked, handel og transport, pengevæsen samt den offentlige sektor. Til slut vil der i et appendix blive redegjort for middelalderens samfundssyn, merkantilismen, fysiokratismen, liberalismen, socialismen, interventionismen og social-liberalismen. Hovedvægten vil blive lagt på den økonomiske politiks historie, herunder specielt på samspillet imellem den politiske og den økonomiske udvikling. Arbejdet ventes fuldført i løbet af sommeren 1959.